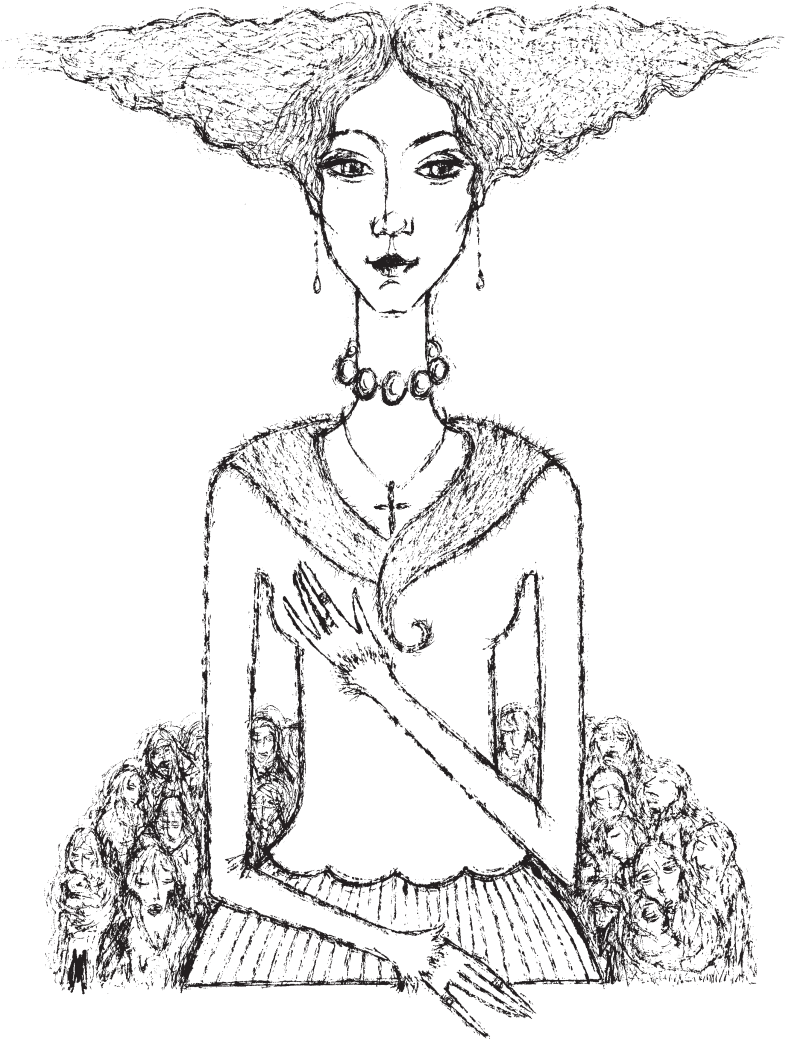

Varjazzjonijiet fuq il-hajja
ta' Caterina Scappi

Clare Azzopardi

Caterina Scappi
m. 1643

1.

Madwar il-mejda tal-pranzu. Erba' nisa. Wiċċhom
imqarras. Xufftejhom imgebbda. Għajnejhom imteptpa.
Daharhom dritt. Ilbieshom sabiħ. Fin.

“Mietet Caterina.”

“Caterina ... detta La Senese?”

“Iva, cara Flaminia ... mietet Caterina Scappi.”

“O miskina.”

“Kemmm qed jiddispjaċini jien ukoll.”

“Kemmm se jiddispjaċihom dawkk in-nisa kollha li ħalliet
warajha.”

“Kemmm se jibkuha.”

“O miskina.”

“Daqqt jinsieha kulhadd.”

“Jinsieha kulhadd, għedt?”

“Dażgur, daqqt jinsieha kulhadd. Min tridu jibqa'
jiftakarha?”

“Forsi le prostitute?”

“Xxxxx.”

“Mela, le donne incurabili.”

“Xxxxx. Per favore, per favore, tghajtux.”

“Imutu dawk u ma jibqa’ jiftakarha hadd.”

“Forsi tibqa’ tiftakarha l-mamà?”

“Ma kellhiex.”

“Mela l-papà.”

“Il babbo?”

“He! Ma kellhiex.”

“Inkella il fratello, jew forsi la sorella?”

“Ma kellhiex.”

“Ir-raġel jew l-amante—”

“Ma kellhiex ... is-santinella.”

“Santinella, ghedt?”

“Mhux hekk riditha? Caterina Scappi, is-santinella.”

“Forsi jibqa’ jiftakarha l-qassis mela, li kienet tmur tikkonfessa għandu.”

“Inti taħseb li lilha biss kellu l-qassis?”

“Dażgur li le, cara Flaminia, imma bħal Caterina ma ssibx hafna. No? Biss biss fethet sptar.”

“O! Santa Caterina di Siena.”

“Ġabret il-moribondi, le prostitute u b’hekk xtrat post fil-ġenna.”

“Addirittura.”

“Forsi jibqgħu jiftakruha.”

“Min?”

“Le prostitute, cara.”

“He.”

“Forsi anki xi Kavallier, jew il-Gran Mastro, forsi kelb, jew un piccolo gatto ... xi hadd kellha, le? He.”

“Ma kellha lil hadd.”

“Hadd hadd?”

“Per carità ... minn bejn saqajn xi hadd harget—”

“Xxxxx, Speranza!”

“U dik ix-xi hadd marret ma’ xi hadd —”

“Speranza!”

“U dak ix-xi hadd kien sinjur ... għax hallielha hafna flus—”

“Mela forsi kien Kavallier ... li taha hafna flus biex ma tiftahx halqha.”

“Minn xi mkien għabithom il-flus biex tixtri d-djar u tiftah sptar.”

“Minn fejn għabithom?”

“Ma jafux.”

“Forsi serqithom?”

“Ma jafux.”

“Forsi wirtithom.”

“Ma jafux.”

“Imma Caterina ta’ min kienet? Kif giet hawn?”

“Forsi harbet?”

“Forsi l-babbo kien assassin—”

“Xxxxxx.”

“U l-mamà rat kif tagħmel u harrbitha minn Siena u giet hawn.”

“Forsi ... hija t-tifla illegittima ta’ xi Senese sinjurun, pampalun—”

“In-Notaro, is-Sur Pietro Vella, qalli li semmiet hafna nisa fit-testamento tagħha, imma, isimgħu sew din, care ... lil ommha, jew lill-babbo, jew ’ir-raġel jew lill-caro amante cavaliere—”

“Xxxxx.”

“Xejn. Non esistono!”

“Kellha s-serva —”

“La negretta.”

“Giuliana.”

“U kellha s-seftura —”

“Domenica.”

“U kellha t-tifla.”

“He. It-tifla.”

“Maria.”

“Addottata.”

“Min jaf għaliex!”

“Jgħidu hafna pettegolezzi n-nies. Min jaf kinitx ta’ xi Kavallier?”

“U mela min jaf kinitx wahda mill-prostitute!”

“Xxxxx!”

“Tliet darbiet marret tbiddu t-testment. U dejjem marret wehedha. Dana kif mara tmur tagħmel it-testment wehedha? Dana kif ebda raġel ma jakkumpanjaha?”

“Forsi kienet tkun akkumpanjata minn Gesù Cristo.”

“Flaminia! Wehedha kienet tkun.”

“U kif taf inti?”

“Aaaa, kif naf, amica mia? In-Notaro amico tal-familja ... qalli li kitbilha ktieb shih —”

“Oooo ktieb shih? Mela kemm kellha xi thalli l-Magnifica Caterina?”

“Kellha hafna.”

“U allura qatt ma rajniehom aħna dawn il-gojjelli?”

“Dejjem libset semplici. Kienet, wara kollox, una semplice donna.”

“Lil Speranza Caniso hallitilha xi ġojjell tghid?”

“Speranza Caniso, għedt?”

“Mela kienu hbieb?”

“Malajr inkunu nafu.”

“Skont x’hallitilha fil-wirt.”

“He!”

2.

Fl-isptar tan-nisa. Lukrezja fuq is-sodda.

Qed jghidu li mietet Caterina. Povra Caterina. Povra, povra Caterina u povra jiena. Kull meta kont nistaqsiha, “Imma inti, Signora Caterina, kif ma sibtx xi wiehed e? Kif tibqa’ hawn, tqatta’ hinek man-nisa bhalna?” U hi kienet tpoġġi hdejja, fuq is-sodda u tibda tirrakkontali l-istorja ta’ Santa Katerina ta’ Siena, dik li kienet l-għarusa ta’ Kristu, u li kienet tkellmu u tarah ta’ spiss. Dik li qattgħet hajjitha kollha ddu bil-moribondi u bil-morda. Bhal Caterina tagħna. Povra, povra Caterina u povra jiena. Ghax qed jghidu li mietet Caterina Scappi. Jaqaw? Vera mietet Caterina Scappi?

U jien kont nistaqsiha, “Mela tista’ tizzewweġ lil Kristu? Kif jista’ jkun, Signora?” Qed nġhidlek kienet iżzewġet lil Kristu. “Anki inti, Signora? Għandek lil Kristu?”

“Jiena l-qaddejja tiegħu.” Ma kellha lil hadd hliefu jaqaw. Apparti lilna, kellha lilna u aħna kellna lilha; ġabritna minn xagħarna għax lilna hadd ma jridna. U issa, balleç, issa żgur Alla se jagħlquh l-isptar. Ghax jaqaw, imma jaqaw qed jghidu li mietet Caterina Scappi u issa tara kif ikeçcuna kollha dawn il-bgħula ta’ Kavallieri,

dak il-baghal ta' Laskri l-iktar, dak l-imqit, l-iskrupluż, dak x'jinteressah minna n-nisa, dak għalih xjaten ahna, imxajtna. Dak, dak se jhalli n-nisa hawn, f'dan l-isptar ta' Caterina Scappi?

Xtaqtha tispjegali kif tista' tizzewweg lil Kristu. Ma nifhimx kollox jien. Ma nafx, kienet tghid hafna xorti u jien, minn hawn, jigifieri minn hawn fuq ... naqra lura. Imma naf li l-istorja ta' Santa Katerina kienet tghidha lil kulhadd. "U inti bhalha, Magnifica Caterina?"

"U ma tarax li jiena qaddisa, Lukrezja."

Żgur Alla li issa jagħlqu l-isptar. Jitfghuna kollha barra nitmieghku mal-art, jitfghuna kollha hemm fil-Mandraġġ dal-minghula ta' Kavallieri li l-ewwel imlewna bil-mard u mbaghad telquna mal-ġrieden. Ghax issa mietet jaqaw, qed jghidu li hallietna Caterina. Tghid tarah wiçç Alla? Ahna imma narawh, meta jagħlqu l-isptar, ghax Alla m'ghamilna mbaghad. Hadd mhux se jaqbeż għalina. Mhux hekk tghid! Jaqbzu għalina, min? Il-Kavallieri? Ghax kollha mgiddmin dawk t'hemm fuq. Kollha mgiddmin, ja qattilin.

Imma vera li qed jghidu? Qed jghidu li mietet Caterina Scappi. Ma jistax ikun li tmut La Senese. Ghax hawn kollha kemm ahna lilha rridu, ghax kollha kemm ahna mishutin mill-bghula rgjel u hi l-unika mara li ma beżghetx tiqfilhom, li tatna saqaf, li ... imma għandu jkun vera mietet Caterina Scappi u ġejjin ikaxkru lil kulhadd 'il barra. Hekk qed jghidu, se jitfghuna ġol-gandotti tad-dranagġ għaliex ahna kkontaminati mill-velenu li l-irġiel li morna magħhom dahhlu fina mill-vaġina. Jahasra, Caterina, aqbeż għalina ghax qalu, qalu li se jitfghuna għand ix-xjaten tal-kantini ta' taht l-art. Aaaa qatta mostri! Tihduha kontrina issa

wara li serrahnikom, imbagħad tarmuna kif tridu intom? U min se jitmagħna issa? Min? Ghax dar m'għandniex, u loqma hobż m'għandniex fuq xiex nahilfu u l-medicini se ttihomlna int, ja imbroljun?

Darba waħda tfaċċat hi, Caterina. Caterina la Senese. Mhix il-qaddisa, imma minn Siena. Hekk qalu. Hajjitha kollha magħna. Ġidha kollu hawn, għalina, lejl u nhar f'dan l-isptar. U rajtha għaddejja mill-kuritur, dik żgur hi. Caterina, Caterina. Mela kif qalu li mietet? Għandu jkun qalu li mietet. U mela issa jiġi l-gran alla u jagħlaq kollox, u jkeċċina minn hawn, jitfagħna fit-triq. Jaħasra ma stajtx għext ftit ieħor, Katarin, halli forsi mmur fil-paċi jien u nisimghek tgħidli kif Santa Katarina kienet mizzewġa lil Kristu b'ċurkett li ma jidhirx? U inti issa, jaqaw, mort fejnu wkoll?

3.

Għand in-Notaro Pietro Vella

Staqsiet is-Sinjura Speranza Caniso, “Una faldetta di raxia negra biss hallietli Caterina? Inti żgur minn dan, Sur Nutar? Tista' forsi terġa' tiċċekkja t-testment? Faldetta waħda biss? Taf għaliex qed nistaqsik? Ghax lil Petrizia de Morlina hallitilha faldetta, un paro di lenzuola u un paro di camise. Sewwa qed ngħid? U lil Petrizia, min jafha? Kemm kienet tafha? Jien u hi konna hbieb kbar. U hallietli faldetta biss, allura?”

Komplet is-Sinjura Speranza Caniso lin-Notaro Vella, “Lil Giuliana, la negra, hallitilha gramiglia, u cinque palmi di taffettano ... cinque palmi, Sur Notaro ... inti żgur minn